

Kitekint? - Versenyfutás az id?vel

2009 július 27. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Briliáns gondolkodók sereglettek össze, hogy elmondják nekünk, milyen is lesz az emberiség jöv?je. Üzenetüket talán Mark Twain találó mondása foglalja össze a legjobban: "Halálhírem er?sen eltúlzott." Peter Senge tanulmánya arra figyelmeztet, hogy a mai globális gazdaságról nem véletlenül kapnak szárnyra vészjósló híresztelések.

Szerinte három nagy er? alakítja a jöv?t: a technológia új forradalma, a globalizáció és a tömeg, tehát az, hogy egyre többen, egyre többfajta anyagot, energiát, munkát és gondolatot felhasználva egyre több árut állítunk el?. E három er? következtében egyre többször tapasztaljuk a társadalom és a környezet válságait. Ezek a nagy rendszerek összeomlásában jelennek meg: a villamosenergia-rendszer súlyos üzemzavaraitól a t?zsdei összeomlásokig, a nagyvállalati cs?dökt?l országok pénzügyi cs?djéig egyre több területen és egyre gyakrabban. Olyan nyomás nehezedik ránk az egyre sebesebb, egyre agresszívabb és egyre tömegesebb modern élet minden területén, a munkától a családig, hogy nem vagyunk képesek megérteni a környez? világot. Ezért irányítani sem tudjuk az összetett emberi rendszereket, mint amilyenek közösségeink, társadalmaink vagy gazdaságaink. Valamennyi hierarchikus intézmény "idegösszeomlást" él át
- a politikai intézményekt?l az egészségügyig, az iskolarendszert?l a családig, mert nem képesek feldolgozni a változásokat. A hagyományos alá- és fölérendelt viszonyokkal már nem lehet kezelni azt az új világot, amelyben mindenki mindenki mással kapcsolatba lép, és egyre sebesebben épülnek fel az új kapcsolatrendszerek. Ezeket csak a mellérendeltség, a hálózat képes kezelni, ezért alakul ki hálózati gazdaság és hálózati társadalom, amelyben nagy kiterjedés? lapos, elnyújtott és horizontális kapcsolati hálók m?ködnek a vertikális piramisok helyett.

Az egyre hatékonyabb új technológiák, a globalizáció és az áruk, termel?k és fogyasztók tömegessége kiélezi az ember és a környezet (már az ipari forradalom óta) egyre feszültebb kapcsolatát. Az emberi társadalom és a biológiai rendszerek között van egy alapvet? különbség: az él? rendszerekben nincs hulladék, míg az emberi tevékenység révén egyre több hulladék, melléktermék keletkezik. Az ember hulladékaival egyre inkább szennyezi, mérgezi a környezetét, ezzel pusztítja az él?világban létrejött változatos növény- és állatvilágot: azt a DNS-állományt, amely gyógyír és megoldás lehetne mai és kés?bbi, egyéni és társadalmi betegségeinkre. De pusztítja a történelem során létrejött kulturális értékeket is. Például Kínában hatalmas méret? "kultúrapusztítás" folyik, amely az ?sid?kt?l máig érintetlen filozófiai, gyógyító és más szellemi értékek megsemmisülését hozza, ma még beláthatatlan következményekkel. Nagy bajban van az emberiség, mert már nem képes leállítani ezeket a pusztító folyamatokat. Akkor van remény, ha a nagy üzleti rendszerek átállnak "tanuló módra" , tehát képesek lesznek megérteni és megjavítani az egyre összetettebb világot, amihez változtatni kell a gondolkodáson, és bátorítani kell a radikális újítókat, mondja Senge.

Kevin Kelly szerint is baj van, de van egy jó híre. A modern társadalom és üzleti élet mostanára olyan összetett lett, ami már eléri az él? rendszerek bonyolultsági szintjét. Az él? rendszereket valóban az jellemzi, hogy nincs veszteség és hulladék, mert minden él? anyag valami más él? szervezet tápláléka: az él?lánc olyan hálózat, amelyben mindenkinek jó valami és mindenki jó valaki másnak. A mai gazdaság és társadalom valóban irányíthatatlanná vált összetettsége miatt, de ez azt is jelenti, hogy belépett az él? rendszerek önszabályozó körébe: az emberek, közösségek, kormányok és multinacionális cégek már nem képesek irányítani a mai globális információs gazdaságot, mégis mintha egyre er?sebben m?ködne valami bels? önszabályozó mechanizmus. Ahogy egyre bonyolultabb lesz a világ, úgy lesz a technológia egyre egyszer?bb. Gondoljuk csak el, hogy a mai háztartási gépek mennyivel okosabbak, tehát könnyebben használhatók, mint el?deik, de a számítógép és az elektronikai vezérlés? berendezések is ilyenek. A mai médiában már csak a legegyszer?bb - egy szó, egy gondolat - üzenetek hatnak, a sikeres vállalkozások egyszer?sítik termékkörüket, szervezetüket, és egyszer?, világos, közérthet? stratégiát fogalmaznak meg. Az élet minden területén hálózatok alakulnak ki, s?r? és nagy kapcsolati hálók, amelyekben egyre kevésbé lehet megmondani, hogy mi történik a következ? pillanatban. Az biztos, hogy mindenki részt vesz a jöv? alakításában, bár senki sem irányítja azt. Pontosan így m?ködnek a biológiai rendszerek, az emberiség tehát belépett az ökológiai korba, ahol az önszabályozás veszi át a szerepet a tudatos, de önkényes és er?szakos emberi szabályozástól. A mez?gazdasági és az ipari kor után az emberiség e harmadik, ökológiai korszaka az önszabályozáson keresztül a mai mérgezés és pusztítás leállítását ígéri. Az él? rendszerekben nincs hulladék, nincs környezetszennyezés, s a mai globális információs gazdaság és hálózati társadalom már valóban kezd hasonlítani a biológiai rendszerekre. A baj csak az, hogy a kezdetén tart, tehát versenyt futunk az id?vel, mert a mérgezés könnyen elérhet egy olyan szintet, ami után már nem lehetséges önszabályozás útján az öngyógyulás. Minden szövetkezés, társulás és közösségépítés segíti az ökológiai korszak gy?zelmét: szövetkezzünk hát, hogy megkezd?dhessen az öngyógyulás.

(Rowan Gibson (ed.): Rethinking the Future, Nicholas Brealey Publishing, London, 1998)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló